

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. spalio 31 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Nuosavi ištekliai – Užjūrio šalių ir teritorijų (UŠT) ir Europos Sąjungos asociacija – Sprendimas 91/482/EEB – Sprendimas 2001/822/EB – Leidimas UŠT kilmės prekes importuoti į Sąjungą be muitų – Judėjimo sertifikatas EUR.1 – UŠT valdžios institucijų atliktas neteisėtas sertifikatų išdavimas – Importuojančios valstybės narės nesurinkti muitai – ESS 4 straipsnio 3 dalis – Lojalus bendradarbiavimo principas – Valstybės narės, palaikančios ypatingus santykius su atitinkamomis UŠT, atsakomybė – Pareiga kompensuoti Sąjungos nuosavų išteklių praradimą dėl neteisėto sertifikatų EUR.1 išdavimo – Kiurasao kilmės pieno miltelių ir ryžių importas ir Arubos kilmės kruopų ir rupinių importas“

Byloje C-395/17

dėl 2017 m. birželio 30 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama J.-F. Brakeland, A. Caeiros, L. Flynn ir S. Noë,

ieškovė,

prieš

Nyderlandų Karalystę, atstovaujamą M. K. Bulterman, H. S. Gijzen, P. Huurnink ir J. Langer,

atsakovę,

palaikomą

Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, atstovaujamos iš pradžių J. Kraehling, G. Brown, R. Fadoju ir S. Brandon, padedamų baristerio QC K. Beal ir baristerio P. Luckhurst, vėliau – S. Brandon ir F. Shibli, padedamų baristerio QC K. Beal ir baristerio P. Luckhurst,

įstojusios į bylą šalies,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, M. Safjan, S. Rodin, teisėjai J. Malenovský, L. Bay Larsen, T. von Danwitz (pranešėjas), C. Toader, C. Vajda, F. Biltgen ir K. Jürimäe,

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

* Proceso kalba: nyderlandų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. spalio 2 d. posėdžiui,
susipažinęs su 2019 m. vasario 6 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Savo ieškinyje Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB sutarties 5 straipsnį (tapusį EB 10 straipsniu, vėliau – ESS 4 straipsnio 3 dalimi), nes nekompensavo prarastų nuosavų išteklių, kurie turėjo būti nustatyti ir perduoti Europos Sąjungos biudžetui pagal 1989 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EEB, Euratomas) Nr. 1552/89, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 88/376/EEB, Euratomas dėl Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 155, 1989, p. 1), 2, 6, 10, 11 ir 17 straipsnius (dabar – 2000 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1150/2000, įgyvendinančio Sprendimą 94/728/EB, Euratomas dėl Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 130, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 169), 2, 6, 10, 11 ir 17 straipsniai), jeigu judėjimo sertifikatai EUR.1 nebūtų buvę išduoti pažeidžiant, pirma, 1991 m. liepos 25 d. Tarybos sprendimo 91/482/EEB dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos ekonominės bendrijos asociacijos (OL L 263, 1991, p. 1, toliau – 1991 m. UŠT sprendimas) 101 straipsnio 1 dalį ir to sprendimo II priedo 12 straipsnio 6 dalį, kiek tai susiję su Kiurasao kilmės pieno miltelių ir ryžių importu 1997–2000 m. laikotarpiu, ir, antra, 2001 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimo 2001/822/EB dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos bendrijos asociacijos (Užjūrio asociacijos sprendimas) (OL L 314, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 38 t., p. 319, toliau – 2001 m. UŠT sprendimas) 35 straipsnio 1 dalį ir to sprendimo III priedo 15 straipsnio 4 dalį, kiek tai susiję su Arubos kilmės kruopų ir rupinių importu 2002–2003 m. laikotarpiu.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 2 Jungtinių Tautų Chartija buvo pasirašyta San Franciske 1945 m. birželio 26 d. Šios Chartijos 73 straipsnyje, esančiame jos XI skyriuje „Deklaracija dėl priklausomų teritorijų“, nustatyta:

„Jungtinių Tautų narės, būdamos atsakingos ar prisiimančios atsakomybę už teritorijų, kurių tautos dar nėra pasiekusios visiškos savivaldos, valdymą, pripažįsta šių teritorijų gyventojų interesų pirmumo principą ir laiko savo šventa pareiga kuo daugiau prisidėti keliant gyventojų gerovę pagal šia Chartija nustatytą tarptautinės taikos ir saugumo sistemą, siekdamos:

<...>

b) plėtoti savivaldą, tinkamai atsižvelgiant į šių tautų politinius siekius, ir padėti joms sparčiai vystyti laisvas politines institucijas remiantis kiekvienai teritorijai ir jos tautoms būdingomis specifinėmis aplinkybėmis ir skirtingu laimėjimų lygiu;

<...>“

Sąjungos teisė

EB sutartis

- 3 Faktinės aplinkybės, kuriomis grindžiamas įsipareigojimų neįvykdymas, susiklostė ir prieš įsigaliojant Amsterdamo sutarčiai, kuri iš dalies pakeitė EB sutartį, ir po jos įsigaliojimo. Tačiau šiam ieškiniui dėl įsipareigojimų neįvykdymo svarbios nuostatos liko iš esmės identiškos. EB sutarties 5 straipsnis (tapęs EB 10 straipsniu) buvo suformuluotas taip:

„Kad užtikrintų šios Sutarties ir Bendrijos institucijų nustatytų pareigų vykdymą, valstybės narės imasi visų atitinkamų bendrų ar specialių priemonių. Jos padeda atlikti Bendrijos uždavinius.

Jos nesiima jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti šios Sutarties tikslų.“

- 4 Ši nuostata iš esmės pakeista ESS 4 straipsnio 3 dalimi.
- 5 Šios sutarties ketvirtojoje dalyje „Asociacija su užjūrio šalimis ir teritorijomis“ buvo 131–137 straipsniai (po pakeitimo – EB 182–188 straipsniai, vėliau – SESV 198–204 straipsniai). Minėtame 131 straipsnyje (po pakeitimo – EB 182 straipsnis, vėliau – SESV 198 straipsnis) buvo nurodyta:

„Valstybės narės susitaria dėl Bendrijos asociacijos su ne Europos šalimis ir teritorijomis, kurios palaiko ypatingus santykius su Belgija, Danija, Prancūzija, Italija, Nyderlandais ir Jungtine Karalyste. Šios šalys ir teritorijos (toliau – šalys ir teritorijos) išvardijamos šios Sutarties IV priede.

Šios asociacijos tikslas – skatinti tų šalių ir teritorijų ekonominę ir socialinę plėtrą bei užmegzti glaudžius jų tarpusavio ekonominius santykius ir su Bendrija kaip visuma.

Pagal šios Sutarties preambulėje išdėstytus principus asociacija pirmiausia turi būti naudinga šių šalių ir teritorijų gyventojų interesams ir gerovei, kad ekonominė, socialinė ir kultūrinė raida atitiktų jų siekius.“

- 6 Šios sutarties 133 straipsnio 1 dalyje (po pakeitimo – EB 184 straipsnio 1 dalis, vėliau – SESV 200 straipsnio 1 dalis) buvo numatyta:

„Importo muitai šalių ir teritorijų kilmės prekėms, įvežamoms į valstybes nares, draudžiami taip, kaip draudžiami muitai valstybių narių tarpusavio prekyboje pagal šios Sutarties nuostatas.“

- 7 Tos pačios Sutarties 136 straipsnyje (po pakeitimo – EB 187 straipsnis, vėliau – SESV 203 straipsnis) buvo nurodyta:

„Per pirmuosius penkerius metus nuo šios Sutarties įsigaliojimo prie šios Sutarties pridedamoje įgyvendinimo konvencijoje nustatomos šalių ir teritorijų asociacijos su Bendrija detalės ir tvarka.

Prieš baigiantis pirmiau išdėstytoje pastraipoje minėtos konvencijos galiojimo laikui Taryba, remdamasi įgyta patirtimi ir šioje Sutartyje išdėstytais principais, vieningai nustato tolesnio laikotarpio tvarką.“

- 8 EB sutarties 227 straipsnio 1 ir 3 dalyse (po pakeitimo – EB 299 straipsnio 1 ir 3 dalys, vėliau – ESS 52 straipsnio 1 dalis ir SESV 355 straipsnio 2 dalis) buvo nustatyta:

„1. Ši Sutartis taikoma Belgijos Karalystei, Danijos Karalystei, Vokietijos Federacinei Respublikai, Graikijos Respublikai, Ispanijos Karalystei, Prancūzijos Respublikai, Airijai, Italijos Respublikai, Liuksemburgo Didžiąjai Hercogystei, Nyderlandų Karalystei, Austrijos Respublikai, Portugalijos Respublikai, Suomijos Respublikai, Švedijos Karalystei ir Jungtinei Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystei.

<...>

3. Užjūrio šalims ir teritorijoms, išvardytoms šios Sutarties IV priede, taikomi specialūs susitarimai dėl asociacijos, išdėstyti Sutarties ketvirtojoje dalyje.

Ši Sutartis netaikoma toms užjūrio šalims ir teritorijoms, specialiais ryšiais susijusioms su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste, kurios neįtrauktos į pirmiau minėtą sąrašą.“

- 9 EB sutarties IV priede (po pakeitimo – EB sutarties II priedas, vėliau – ESS II priedas) esančiame sąraše „Užjūrio šalys ir teritorijos, kurioms taikomos Sutarties ketvirtosios dalies nuostatos“ buvo nurodyta, be kita ko, Aruba ir Nyderlandų Antilai, tarp kurių buvo Kiurasao.

Reglamentai Nr. 1552/89 ir 1150/2000

- 10 Tuo metu, kai klostėsi faktinės aplinkybės, Reglamento Nr. 1552/89 2, 6, 10, 11 ir 17 straipsniuose (dabar – Reglamento Nr. 1150/2000 2, 6, 10, 11 ir 17 straipsniai) buvo nustatytos sąlygos, kurioms esant valstybės narės turėjo nustatyti ir pervesti į Sąjungos biudžetą Sąjungos nuosavus išteklius, tarp kurių buvo muitai.

1991 ir 2001 m. UŠT sprendimai

- 11 1991 m. UŠT sprendimo pirmoje konstatuojamojoje dalyje buvo numatyta:

„kadangi būtina naujam laikotarpiui nustatyti nuostatas, taikytinas užjūrio šalių ir teritorijų asociacijai su Europos ekonomine bendrija (toliau vadinama UŠT); kadangi šios nuostatos taikomos Prancūzijos Respublikai priklausančioms teritorijoms, Jungtinei Karalystei priklausančioms šalims ir teritorijoms, Nyderlandams ir iš dalies Grenlandijai priklausančioms šalims[.]“ (Neoficialus vertimas)

- 12 Pagal to sprendimo 1 straipsnį sprendimo tikslas buvo skatinti ir paspartinti ekonominę, kultūrinę ir socialinę plėtrą ir stiprinti to sprendimo I priede išvardytas UŠT ekonomines struktūras. To priedo 4 punkte Nyderlandų Antilai, tarp kurių buvo Kiurasao, ir Aruba buvo nurodyti kaip Nyderlandų Karalystės UŠT.

- 13 1991 m. UŠT sprendimo 6 straipsnio pirmoje pastraipoje buvo nustatyta:

„Įgyvendindamos savo atitinkamą kompetenciją, 10 straipsnyje nurodytoje partnerystės procedūroje dalyvaujančios valdžios institucijos periodiškai tikrina jos taikymo rezultatus, pateikia nuomones ir suteikia impulsus, kurių reikia šio sprendimo tikslams pasiekti.“ (Neoficialus vertimas)

14 To sprendimo 10 straipsnyje buvo nurodyta:

„Siekiant sudaryti sąlygas UŠT kompetentingoms vietos valdžios institucijoms labiau įsitraukti į UŠT asociacijos su EEB principų įgyvendinimą, kartu paisant atitinkamų valstybių narių centrinių valdžios institucijų įgaliojimų, nustatoma konsultacijų procedūra, pagrįsta Komisijos, valstybės narės ir UŠT partnerystės principu.

Ši partnerystė, kurios tvarka nustatyta šio sprendimo 234, 235 ir 236 straipsniuose, leis išanalizuoti patirtį, įgytą įgyvendinant asociaciją, ir aptarti problemas, kurių gali kilti UŠT ir Bendrijos santykiuose.“ (Neoficialus vertimas)

15 Minėto sprendimo 101 straipsnio 1 dalis buvo suformuluota taip:

„UŠT kilmės prekes į Bendriją leidžiama įvežti be muitų ir lygiaverčio poveikio mokesčių.“ (Neoficialus vertimas)

16 Pagal 1991 m. UŠT sprendimo 108 straipsnio 1 dalies pirmą įtrauką prekių kilmės sąvoka ir su ja susiję administracinio bendradarbiavimo metodai buvo apibrėžti to sprendimo II priede.

17 To sprendimo 234 straipsnyje buvo nurodyta:

„Bendrijos veikla kiek įmanoma grindžiama glaudžiu Komisijos, valstybės narės, kuriai priklauso UŠT, ir UŠT kompetentingų vietos valdžios institucijų veiksmų derinimu.

Šis derinimas toliau vadinamas partneryste.“ (Neoficialus vertimas)

18 Minėto sprendimo 235 straipsnio 1 ir 2 dalyse buvo numatyta:

„1. Partnerystė apima pagal šį sprendimą Bendrijos vykdomos veiklos programavimą, rengimą, finansavimą, priežiūrą ir įvertinimą, taip pat visas problemas, kurių kyla santykiuose tarp UŠT ir Bendrijos.

2. Šiuo tikslu UŠT asociacijos konsultacinės darbo grupės, sudarytos iš trijų 234 straipsnyje nurodytų partnerių, gali būti įsteigtos arba pagal UŠT geografinę zoną, arba pagal tai pačiai valstybei narei priklausančių UŠT grupę, visų pirma atitinkamų UŠT prašymu. Šios grupės sudaromos:

– arba *ad hoc* pagrindu (specifinėms problemoms spręsti),

– arba kaip nuolat veikiančios grupės (likusiam asociacijos sprendimo galiojimo laikotarpiui); tokiu atveju jos susirenka bent vieną kartą per metus aptarti šio sprendimo vykdymo arba spręsti kitų 1 dalyje nurodytų klausimų.“ (Neoficialus vertimas)

19 To sprendimo 237 straipsnyje buvo nurodyta:

„Šis sprendimas, išskyrus specialias jame numatytas nuostatas dėl UŠT ir Prancūzijos užjūrio departamentų santykių, taikomas, pirma, teritorijoms, kurioms taikoma Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartis joje nustatytais sąlygomis, ir, antra, UŠT teritorijoms.“ (Neoficialus vertimas)

20 1991 m. UŠT sprendimo II priedo 1 straipsnyje dėl sąvokos „produktų kilmė“ apibrėžties ir administracinio bendradarbiavimo metodų buvo nustatyta:

„Įgyvendinant sprendimo nuostatas dėl bendradarbiavimo prekybos srityje, prekė laikoma šalių ir teritorijų, kurios toliau vadinamos UŠT, Bendrijos ar AKR valstybių kilmės preke, jeigu ji visa ten buvo gauta arba pakankamai perdirbta.“ (Neoficialus vertimas)

21 Šio priedo 12 straipsnio 1 ir 6 dalyse buvo numatyta:

„1. Prekių kilmė, kaip tai suprantama pagal šį priedą, įrodoma pateikiant judėjimo sertifikatą EUR.1, kurio forma pateikta šio priedo 4 priedėlyje.

<...>

6. Eksportuojančios UŠT muitinės įstaigos išduoda judėjimo sertifikatą EUR.1, jeigu prekės gali būti laikomos šios kilmės prekėmis, kaip tai suprantama pagal šį priedą.“ (Neoficialus vertimas)

22 Minėto priedo 26 straipsnyje „Judėjimo sertifikatų EUR.1 ir EUR.2 formuliarių tikrinimas“ buvo nurodyta:

„1. Judėjimo sertifikatų EUR.1 ir EUR.2 formuliarių tikrinimas išleidus prekes atliekamas pasirinktinai kiekvieną kartą, kai importuojančios valstybės muitinės įstaigoms kyla pagrįstų abejonių dėl dokumento autentiškumo arba dėl informacijos, susijusios su tikrąja atitinkamų prekių kilme, tikslumo.

<...>

6. Kai atrodo, kad iš patikrinimo procedūros arba kitos turimos informacijos matyti, kad nesilaikoma šio priedo nuostatų, UŠT savo iniciatyva arba Bendrijos prašymu skubiai atlieka atitinkamus tyrimus arba pasirūpina, kad jie būtų atlikti tokiems neatitiktims nustatyti ir užkirsti kelią. Tokiuose tyrimuose gali dalyvauti Komisija.

<...>

7. Ginčai, kurių tarpusavyje negalėjo išspręsti importuojančios valstybės muitinės įstaigos ir eksportuojančios UŠT muitinės įstaigos arba dėl kurių kyla šio priedo aiškinimo problema, perduodami Kilmės komitetui, įsteigtam pagal [1968 m. birželio 27 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 802/68 dėl bendro prekių kilmės sąvokos apibrėžimo (OL L 148, 1968, p. 1)].“ (Neoficialus vertimas)

23 Pagal šio reglamento 12 straipsnio 1 dalį Kilmės komitetą sudaro valstybių narių atstovai, o jam pirmininkauja Komisijos atstovas.

24 1991 m. UŠT sprendimas galiojo iki 2001 m. gruodžio 1 d. Tų pačių metų gruodžio 2 d. įsigaliojo 2001 m. UŠT sprendimas. Pastarojo sprendimo 4 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta:

„7 straipsnyje nustatytos partnerystės sistemoje UŠT institucijos prisiima pagrindinę atsakomybę už asociacijos ir jos plėtros strategijų formulavimą ir įgyvendinimą, kartu su Komisija ir valstybėmis narėmis, su kuriomis jos yra susijusios, rengdamos Bendrus programinius dokumentus <...> ir bendradarbiavimo programas.“

25 2001 m. UŠT sprendimo 7 straipsnyje buvo numatyta:

„1. Kad UŠT galėtų visavertiškai dalyvauti įgyvendinant UŠT-EB asociaciją, asociacija, deramai atsižvelgdama į atitinkamų valstybių narių institucijų sąrangą, taiko konsultacijų procedūras, kurios remiasi toliau išdėstytais nuostatomis. Ji nagrinėja visas problemas, kurios iškyla UŠT ir Bendrijos santykiuose.

<...>

3. Kuriamos atskiros kiekvienos UŠT, kuri[ai] atstovauja jos institucijos, Komisijos ir valstybės narės, su kuria yra susijusi UŠT, partnerystės, kad būtų galima praktiškai įgyvendinti šio sprendimo tikslus ir principus, ypač tuos, kurie yra nurodyti 4 ir 19 straipsniuose. Tokios trišalės konsultacijos toliau vadinamos „partneryste“.

Kiekvienai UŠT sudaromos partnerystės patariamąsios darbo grupės. Į jas įeina pirmiau minėti trys partneriai. Šios darbo grupės gali rinktis Komisijos, valstybės narės ar UŠT prašymu. Vieno iš partnerių prašymu, kelios partnerystės darbo grupės gali rinktis į jungtinius posėdžius bendrų interesų klausimams arba asociacijos regioniniams aspektams apsvarstyti.

4. Šios konsultacijos vyksta visiškai atsižvelgiant į kiekvieno iš trijų partnerių atitinkamus institucinius, teisinius ir finansinius įgaliojimus.

<...>

26 To sprendimo 35 straipsnyje buvo nurodyta:

„1. UŠT kilmės prekės į Bendriją įvežamos be importo maito.

2. Produktų kilmės sąvoka ir su ja susiję administracinio bendradarbiavimo būdai yra nustatyti III priede.“

27 Minėto sprendimo III priedo, susijusio su sąvokos „prekių kilmė“ apibrėžtimi ir administracinio bendradarbiavimo metodais, 2 straipsnio 1 dalyje buvo nustatytos prekės, laikomos UŠT kilmės prekėmis.

28 Vadovaujantis šio priedo 14 straipsnio 1 dalies a punktu, įvežamoms į Bendriją UŠT kilmės prekėms taikomas 2001 m. UŠT sprendimas, pateikus judėjimo sertifikatą EUR.1.

29 Minėto priedo 15 straipsnio 1 ir 4 dalyse buvo numatyta:

„1. Judėjimo sertifikatą EUR.1 išduoda eksportuojančios UŠT muitinė, eksportuotojui arba įgaliotam jo atstovui eksportuotojo atsakomybe pateikus raštišką prašymą.

<...>

4. Eksportuojančios UŠT muitinė išduoda judėjimo sertifikatą EUR.1, jei atitinkamus produktus galima laikyti UŠT, Bendrijos ar AKR valstybės kilmės produktais ir jei yra įvykdyti kiti šio priedo reikalavimai.“

30 2001 m. UŠT sprendimo III priedo 32 straipsnis „Kilmės įrodymo dokumentų tikrinimas“ buvo suformuluotas taip:

„1. Siekdamas užtikrinti, kad šis priedas būtų tinkamai taikomas, UŠT, Bendrija ir AKR valstybės per kompetentingas muitinių administracijas viena kitai padeda tikrinti judėjimo sertifikatą EUR.1 ir sąskaitų faktūrų deklaracijų autentiškumą bei šiuose dokumentuose pateiktos informacijos teisingumą.

<...>

2. Tolesnis kilmės įrodymų tikrinimas atliekamas atsitiktinės atrankos būdu arba kai importuojančios šalies muitinės turi pagrįstų abejonių dėl tokių dokumentų autentiškumo, atitinkamų gaminių kilmės statuso arba kitų šio priedo reikalavimų vykdymo.

<...>

8. Kai manoma, kad tikrinimo procedūra ar bet kuri kita turima informacija rodo, jog prieštaraujama šio priedo nuostatomis, UŠT savo iniciatyva arba Bendrijos prašymu atlieka atitinkamus tyrimus arba pasirūpina, kad tokie tyrimai būtų skubiai atlikti ir tokie prieštaravimai būtų nustatyti arba jiems būtų užkirstas kelias. Komisija gali dalyvauti tokiuose tyrimuose.“

31 Šio priedo 34 straipsnio „Ginčų sprendimas“ pirmoje pastraipoje buvo nurodyta:

„Kilus ginčams dėl patikrinimo procedūrų, nustatytų 32 ir 33 straipsniuose, kurių negali tarpusavyje išspręsti patikrinimo prašiusi muitinė ir už patikrinimo atlikimą atsakinga muitinė, arba kilus klausimui dėl šio priedo išaiškinimo, ginčai perduodami Muitinės kodekso komiteto Kilmės skyriui, įsteigtam [1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2913/92, nustatančiu Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 307)].“

32 Pagal šio reglamento 247 straipsnio 1 dalį Muitinės kodekso komitetas buvo sudaromas iš valstybių narių atstovų, o jam pirmininkavo Komisijos atstovas.

Muitinės kodeksas

33 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 307), iš dalies pakeisto 2000 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2700/2000 (OL L 311, 2000, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 10 t., p. 239) (toliau – Muitinės kodeksas), 220 straipsnio 2 dalies b punkte ir 239 straipsnyje buvo reglamentuotos sąlygos, kuriomis valstybės narės galėjo neįtraukti muitų į apskaitą išleidus prekes, grąžinti muitus ar atsisakyti juos išieškoti.

Reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002

34 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (OL L 248, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 74), iš dalies pakeisto 2006 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 1995/2006 (OL L 390, 2006, p. 1; toliau – Finansinis reglamentas), 73a straipsnyje nustatyta:

„Nepažeidžiant konkrečių reglamentų nuostatų ir Tarybos sprendimo, susijusio su Bendrijų nuosavų išteklių sistema, taikymo, Bendrijų teisėms į grąžintinas sumas trečiųjų šalių atžvilgiu bei trečiųjų šalių teisėms į grąžintinas sumas Bendrijų atžvilgiu taikomas penkerių metų senaties terminas.

Senaties termino apskaičiavimo data ir šio termino nutraukimo sąlygos nustatomos įgyvendinimo taisyklėse.“

Reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002

35 2002 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, nustatančio išsamias Reglamento Nr. 1605/2002 įgyvendinimo taisykles (OL L 357, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 145), iš dalies pakeisto 2007 m. balandžio 23 d. Komisijos reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 478/2007 (OL L 111, 2007, p. 13; toliau – Reglamento Nr. 1605/2002 įgyvendinimo reglamentas), 85b straipsnio „Senaties terminų taisyklės“ 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodyta:

„Bendrijų turimų skolinių reikalavimų trečiųjų asmenų atžvilgiu senaties terminas pradedamas skaičiuoti pasibaigus terminui, apie kurį skolininkui pranešta debeto avizoje <...>“

Nyderlandų teisė

36 Pagal tuo laikotarpiu, su kuriuo susijęs ginčas, galiojusios redakcijos *Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden* (Nyderlandų Karalystės statutas) Nyderlandų Karalystę sudarė trys šalys (*landen*), t. y. Nyderlandai (*Nederland*), Nyderlandų Antilai (*Nederlandse Antillen*) ir Aruba. Tuo metu Kiurasao buvo sudedamoji Nyderlandų Antilų dalis.

37 Pagal šio statuto 3 straipsnio 1 dalies b punktą užsienio reikalai buvo „Karalystės kompetencija“.

38 Minėto statuto 50 straipsnio 1 dalyje buvo nurodyta:

„Karalius, kaip Karalystės vadovas, motyvuotu dekretu gali Nyderlandų Antiluose ir Aruboje sustabdyti ir panaikinti teisėkūros ir administracines priemones, kurios prieštarauja šiam statutui, tarptautinės teisės aktui, Karalystės įstatymui ar viešojo administravimo tvarkai, taip pat interesams, kurių skatinimas arba apsauga yra Karalystės kompetencija. <...>“

39 To paties statuto 51 straipsnis buvo suformuluotas taip:

„Jeigu kuri nors institucija Nyderlandų Antiluose ir Aruboje neatlieka savo funkcijų, nustatytų Statute, tarptautinės teisės akte, Karalystės įstatyme ar administracinės teisės akte, ar atlieka jas netinkamai, Karalystės viešojo administravimo tvarkoje, nurodant teisinius pagrindus ir motyvus, kuriais ji grindžiama, gali būti nustatyta, kaip minėtos funkcijos turi būti atliekamos.“

40 Nyderlandų Karalystės statuto 52 straipsnyje buvo nustatyta:

„Karaliui pritarus, šalies teisės aktu Karaliui, kaip Karalystės vadovui, arba gubernatoriui, kaip Karalystės organui, gali būti suteikti įgaliojimai tvarkyti šios šalies reikalus.“

Faktinės bylos aplinkybės

41 1997–2000 m. laikotarpiu į Vokietiją buvo importuota Kiurasao kilmės pieno miltelių ir ryžių, o 2002 ir 2003 m. į Nyderlandus – Arubos kilmės kruopų ir rupinių.

42 Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos šioms prekėms buvo išdavusios judėjimo sertifikatus EUR.1 (toliau – sertifikatai EUR.1), nors jos neatitiko reikalavimų, kad galėtų būti laikomos lengvatinės kilmės prekėmis pagal 1991 m. UŠT sprendimo 101 straipsnio 1 dalį ir 2001 m. UŠT sprendimo 35 straipsnio 1 dalį.

43 Dėl Kiurasao ir Arubos valdžios institucijų išduotų sertifikatų EUR.1 Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) atliko tyrimą. Tarnyba savo misijų ataskaitas dėl Kiurasao ir Arubos paskelbė atitinkamai 2000 m. spalio 24 d. ir 2004 m. gruodžio 23 d.

44 Po šio tyrimo Komisija informavo Nyderlandų ir Vokietijos valdžios institucijas apie šių sertifikatų EUR.1 neteisėtumą ir paragino jas išieškoti su atitinkamu importu susijusius muitus. Nyderlandų ir Vokietijos valdžios institucijos nustatė tik dalį šių muitų, nes likusiai daliai buvo suėjusi senatis.

45 Atitinkamai 2012 m. sausio 27 d. ir gegužės 31 d. raštuose Komisija pripažino Nyderlandų Karalystę atsakinga už Kiurasao ir Arubos valdžios institucijų padarytą klaidą. Ji pareikalavo, kad Nyderlandų Karalystė vėliausiai atitinkamai iki 2012 m. kovo 20 d. ir liepos 20 d. kompensuotų dėl to susidariusį nuosavų išteklių praradimą.

Ikiteisminė procedūra

- 46 Kadangi Nyderlandų Karalystė šio reikalavimo neįvykdė, 2013 m. lapkričio 21 d. Komisija išsiuntė jai oficialų pranešimą; į jį Nyderlandų valdžios institucijos atsakė 2014 m. vasario 20 d., atmesdamos bet kokią atsakomybę už savo UŠT veiksmus.
- 47 2014 m. spalio 17 d. Komisija Nyderlandams nusiuntė pagrįstą nuomonę; joje ji patvirtino savo poziciją, išsakytą oficialiame pranešime. Terminas imtis būtinų priemonių, kad būtų atsižvelgta į pagrįstą nuomonę, pasibaigė 2014 m. gruodžio 17 d.
- 48 2015 m. lapkričio 19 d. raštu Nyderlandų Karalystė atsakė į pagrįstą nuomonę, toliau atmesdama bet kokią atsakomybę.
- 49 Tuomet Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Dėl ieškinio priimtimumo

Šalių argumentai

- 50 Nyderlandų Karalystė ginčija ieškinio priimtimumą, motyvuodama tuo, kad ieškinys yra neaiškus ir jame nuosekliai ir tiksliai nenurodytas įsipareigojimų, kylančių iš EB sutarties 5 straipsnio (tapusio EB 10 straipsniu, vėliau – ESS 4 straipsnio 3 dalimi), neįvykdymo (kuriuo ji kaltinama), pagrindas. Šiuo klausimu Nyderlandų Karalystė pažymi, kad tam tikrose ieškinio dalyse Komisija, atrodo, teigia, jog Nyderlandų Karalystė yra atsakinga už savo UŠT muitinės įstaigų veiksmus, lyg jos būtų jos pačios įstaigos, o kitose vietose Komisija kaltina ją nesiėmus tinkamų priemonių, kad būtų užkirstas kelias šioms institucijoms neteisėtai išduoti sertifikatus EUR.1.
- 51 Komisija teigia, kad jos ieškinys yra priimtinas.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 52 Iš suformuotos jurisprudencijos, susijusios su Teisingumo Teismo procedūros reglamento 120 straipsnio c punktu, matyti, kad kiekviename ieškinyje turi būti aiškiai ir tiksliai nurodytas ginčo dalykas ir pagrindų, kuriais grindžiamas ieškinys, santrauka, kad atsakovas galėtų pasirengti gynybai, o Teisingumo Teismas – vykdyti kontrolę. Darytina išvada, kad esminės faktinės aplinkybės ir teisiniai pagrindai, kuriais grindžiamas ieškinys, turi būti nuosekliai ir suprantamai išdėstyti paties ieškinio tekste ir kad jame pateikiamus reikalavimus reikia suformuluoti nedviprasmiškai, kad Teisingumo Teismas nepriimtų sprendimo *ultra petita* arba nepalikėtų neišsakytos pozicijos dėl kurio nors kaltinimo (2018 m. liepos 11 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-356/15, EU:C:2018:555, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 53 Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad pagal SESV 258 straipsnį pareikštame ieškinyje turi būti nuosekliai ir tiksliai išdėstyti kaltinimai, leidžiantys valstybei narei ir Teisingumo Teismui tiksliai suprasti Sąjungos teisės pažeidimo, kuriuo kaltinama, apimtį, kad ši valstybė galėtų veiksmingai pasinaudoti savo gynybos priemonėmis ir kad Teisingumo Teismas galėtų patikrinti, ar neįvykdyti nurodyti įsipareigojimai (2018 m. liepos 11 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-356/15, EU:C:2018:555, 33 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 54 Konkrečiau kalbant, Komisijos ieškinyje turi būti nuosekliai ir išsamiai išdėstytos priežastys, dėl kurių Komisija yra įsitikinusi, kad atitinkama valstybė narė neįvykdė vieno iš įsipareigojimų pagal Sutarties (2018 m. liepos 11 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-356/15, EU:C:2018:555, 34 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 55 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad Komisija tiksliai nurodo Sąjungos teisės nuostatą, kurią, jos teigimu, pažeidė Nyderlandų Karalystė, t. y. EB sutarties 5 straipsnį (tapusį EB 10 straipsniu, vėliau – 4 straipsnio 3 dalimi), ir faktines aplinkybes, dėl kurių ji yra kaltinama, t. y. nekompensavimą sumos, padidintos palūkanomis, atitinkančios tradicinių nuosavų išteklių praradimą dėl to, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos išdavė sertifikatus EUR.1, pažeisdamos 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimus.
- 56 Be to, nors Komisijos ieškinyje nurodoma, kad Nyderlandų Karalystė galbūt nesiėmė tinkamų priemonių, kad būtų išvengta tokio neteisėto išdavimo, iš šio ieškinio aiškiai matyti, kad Komisijos ieškinio dalykas yra ne šis galimas priemonių nesiėmimas, o tik tai, kad Nyderlandų Karalystė nekompensavo tradicinių nuosavų išteklių praradimo dėl aptariamo neteisėto sertifikatų EUR.1 išdavimo.
- 57 Kaip savo išvados 43 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, tai, kad minėtame ieškinyje nepatikslinkta, ar, Komisijos nuomone, šis neteisėtas išdavimas yra Nyderlandų Karalystei priskirtinų Kiurasao ir Arubos valdžios institucijų veiksmų rezultatas, ar pasekmė to, kad ši valstybė narė nesiėmė tinkamų priemonių, kad būtų užkirstas kelias tokiam išdavimui, nesutrukdė jai faktiškai pasinaudoti teise į gynybą dėl įsipareigojimų neįvykdymo, kuriuo yra kaltinama.
- 58 Todėl Nyderlandų Karalystės pareikštas nepriimtinumą grindžiamas prieštaravimas turi būti atmestas.

Dėl bylos esmės

Šalių argumentai

- 59 Komisija tvirtina, kad Nyderlandų Karalystė pagal EB sutarties 5 straipsnyje (tapusiame EB 10 straipsniu, vėliau – ESS 4 straipsnio 3 dalimi) įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą privalo kompensuoti tradicinių nuosavų išteklių praradimą dėl to, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos, pažeisdamos 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimų nuostatas, išdavė sertifikatus EUR.1 ir taip sutrukdė importuojančioms valstybėms narėms išieškoti tam tikrus muitus, susijusius su aptariamu importu.
- 60 Šiuo klausimu Komisija mano, kad, pirma, Nyderlandų Karalystė, kaip valstybė narė, atsižvelgiant į jos ypatingus santykius su šiomis UŠT, kurios, Komisijos nuomone, nėra nepriklausomos valstybės ir yra sudėtinė šios Karalystės dalis, privalo prisiimti atsakomybę už 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimų neatitinkančius Kiurasao ir Arubos valdžios institucijų priimtus aktus ir aplaidumą.
- 61 Komisija priduria, kad Nyderlandų Karalystė negali remtis Kiurasao ir Arubos pagal Nyderlandų Karalystės statutą turėta autonomija, siekdama pateisinti savo įsipareigojimų, kylančių iš lojalaus bendradarbiavimo principo, nesilaikymą. Be to, šių UŠT autonomija nėra absoliuti, nes pagal šio statuto 50–52 straipsnius Nyderlandų Karalystės valdžios institucijos turi įgaliojimus, leidžiančius užtikrinti, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos laikytųsi 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimų nuostatų.
- 62 Antra, Komisija primena, kad pagal lojalaus bendradarbiavimo principą valstybės narės įpareigojamos imtis visų priemonių, tinkamų užtikrinti Sąjungos teisės galiojimą ir veiksmingumą. Nagrinėjamu atveju tai, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos neteisėtai išdavė sertifikatus EUR.1, sutrukdė išieškoti muitus ir pervesti juos į Sąjungos biudžetą kaip nuosavus išteklius. Taigi, atsisakydama kompensuoti šį nuosavų išteklių praradimą, Nyderlandų Karalystė apsunkino tinkamą Sąjungos nuosavų išteklių sistemos veikimą, nes minėtą praradimą turėtų kompensuoti visos valstybės narės, padidindamos

nuosavus išteklius pagal bendrąjį nacionalinį produktą. Todėl Sąjungos biudžeto apsauga reikalauja, kad Nyderlandų Karalystė galėtų būti laikoma atsakinga už tai, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos pažeidė 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimus, ir kompensuotų dėl to atsiradusį išteklių praradimą.

- 63 Trečia, Komisija teigia, kad Nyderlandų Karalystė privalo mokėti palūkanas nuo ši nuosavų išteklių praradimą atitinkančios sumos. Komisijos teigimu, pareiga mokėti tokias palūkanas grindžiama ne Sąjungos teisės aktais nuosavų išteklių srityje, bet kyla tiesiogiai iš lojalaus bendradarbiavimo pareigos, atsižvelgiant į neatsiejamą ryšį tarp pareigos nustatyti Sąjungos nuosavus išteklius, pareigos įtraukti juos į Komisijos sąskaitą per nustatytus terminus ir galiausiai pareigos sumokėti palūkanas.
- 64 Nyderlandų Karalystė, palaikoma Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, ginčija įsipareigojimų neįvykdymą, kuriuo yra kaltinama. Pirma, pripažindama, kad yra tiesiogiai atsakinga už ją sudarančių šalių aktus, Nyderlandų Karalystė mano, kad ši atsakomybė apima tik įsipareigojimų, kurie jai tenka kaip Sąjungos valstybei narei, pažeidimą.
- 65 Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, suformuluota 1979 m. spalio 4 d. Nuomonėje 1/78 (*Tarptautinis susitarimas dėl natūralaus kaučiuko*) (EU:C:1979:224, 62 punktą), reikia nustatyti, ar Nyderlandų Karalystė gali būti laikoma atsakinga kaip Sąjungos valstybė narė, ar kaip savo UŠT atstovė tarptautiniuose santykiuose. Pagal EB sutarties 227 straipsnio 3 dalį (tapusią EB 299 straipsnio 3 dalimi, vėliau – SESV 355 straipsnio 2 dalimi) šios Sutarties taikymo teritoriniu atžvilgiu sritis apsiriboja europine Karalystės dalimi, t. y. Nyderlandais, o UŠT taikomas išimtinai specialus režimas, reglamentuotas minėtos Sutarties ketvirtojoje dalyje. Taigi, nesant aiškios nuorodos, šios Sutarties bendrosios nuostatos UŠT yra netaikytinos. Konkrečiai kalbant, kiek tai susiję su prekių importu į Sąjungą, UŠT turėtų būti vertinamos kaip trečiosios šalys. Todėl UŠT negali būti laikomos valstybės narės, su kuria yra susijusios, sudėtine dalimi.
- 66 Šiomis aplinkybėmis Nyderlandų Karalystė pažymi, kad, kadangi Karalystė vienintelė yra tarptautinės viešosios teisės subjektas ir turi kompetenciją sudaryti sutartis, ji ratifikavo EB sutartį tik dėl Nyderlandų, todėl tik juos saisto iš Karalystės įstojimo į Sąjungą išplaukiančios teisės ir įsipareigojimai.
- 67 Nyderlandų Karalystė mano, kad, atsižvelgiant į Nyderlandų Antilų ir Arubos turėtą autonomiją, teiginys, jog Nyderlandai yra atsakingi už šių UŠT valdžios institucijų veiksmus, prieštarauja ESS 4 straipsnio 2 daliai ir Jungtinių Tautų Chartijos 73 straipsniui. Pagal Nyderlandų Karalystės statuto nuostatas aptariamam laikotarpiu Nyderlandų Antilai ir Aruba negali būti laikomi sudėtine Nyderlandų dalimi, nes šios dvi teritorijos, kaip ir Nyderlandai, turėjo Nyderlandų Karalystės šalių (*landen*) statusą, kiekviena jų turėjo savo *Staatsregeling* (Pagrindinis įstatymas) ir naudojosi didele autonomija Karalystės lygmeniu. Be to, Nyderlandų Karalystės statuto 50–52 straipsniai nesuteikia Nyderlandams jokių įgaliojimų Kiurasao ir Arubos valdžios institucijų atžvilgiu, tik numato galimybę priimti sprendimus dėl šių teritorijų Karalystės ministrų taryboje.
- 68 Antra, Nyderlandų Karalystė tvirtina, kad nurodyta pareiga kompensuoti išteklių praradimą ir sumokėti palūkanas nenumatyta nei Sąjungos teisės aktuose nuosavų išteklių srityje, nei 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimuose. Todėl jeigu tokia pareiga būtų pripažinta, būtų pažeistas teisinio saugumo principas. Nyderlandų Karalystė priduria, kad šiuo klausimu Komisija, neirodžiusi, kad Nyderlandai pažeidė savo pačių įsipareigojimus pagal Sąjungos teisę, taip pat negali remtis EB sutarties 5 straipsniu (tapusiu EB 10 straipsniu, vėliau – ESS 4 straipsnio 3 dalimi). Taigi Komisija nepateikė šio įrodymo, ji tik tvirtina, kad Nyderlandai „tinkamai“ nesureagavo į atitinkamą UŠT padarytą pažeidimą.
- 69 Nyderlandų Karalystė dar pažymi, kad pagal 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimus sertifikatų EUR.1 išdavimas buvo tik UŠT valdžios institucijų reikalas, o valstybių narių valdžios institucijos neturėjo jokios galimybės įsikišti ir neturėjo jokios atsakomybės šiuo klausimu. Konkrečiai kalbant, šiuose 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimuose buvo numatyta, viena vertus, UŠT valdžios institucijų ir, kita

vertus, Komisijos ir valstybių narių valdžios institucijų administracinio bendradarbiavimo sistema, leidžianti patikrinti šių sprendimų laikymąsi ir šiuo tikslu tiesiogiai kreiptis į UŠT valdžios institucijas. Be to, tarp UŠT ir Sąjungos kylančios problemos turėjo būti sprendžiamos pagal partnerystės principus.

- 70 Be to, Nyderlandų, kaip valstybės narės, atsakomybės ginčijimas prieštarauja teisinio saugumo principui ir gero administravimo principui. Šiuo klausimu Nyderlandų Karalystė teigia, kad, priešingai jurisprudencijai, suformuotai 2014 m. lapkričio 13 d. Sprendime *Nencini / Parlamentas* (C-447/13 P, EU:C:2014:2372, 48 punktas), Komisija nesiėmė veiksmų per protingą terminą, nes paprašė sumokėti aptariamus muitus atitinkamai praėjus daugiau nei septyneriems metams ir daugiau nei vienuolikai metų po to, kai OLAF nustatė nagrinėjamus pažeidimus.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 71 Pirmiausia pabrėžtina, kad nors tuo metu, kai Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos atliko veiksmus, dėl kurių pareikštas šis ieškinyš dėl išipareigojimų neįvykdymo, lojalaus bendradarbiavimo principas buvo įtvirtintas EB sutarties 5 straipsnyje, o vėliau – EB 10 straipsnyje, šios nuostatos tuomet, kai Komisija pareikalavo, kad Nyderlandų Karalystė kompensuotų nuosavų išteklių praradimą, kurį, jos nuomone, lėmė šie veiksmai, buvo pakeistos ESS 4 straipsnio 3 dalimi. Darytina išvada, kad ieškinyš turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į lojalaus bendradarbiavimo principą, įtvirtintą pastarojoje nuostatoje.
- 72 Pagal ESS 4 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą Nyderlandų Karalystė, kaip Sąjungos valstybė narė, privalo imtis bet kurių reikiamų bendrų ar specialių priemonių, kad užtikrintų pagal Sutartis ar Sąjungos institucijų aktus atsirandančių pareigų vykdymą.
- 73 Nors šiuo klausimu visos šios valstybės narės institucijos turi užtikrinti, kad būtų laikomasi Sąjungos teisės normų, kiek tai susiję su jų kompetencija, pagal SESV 258 straipsnį minėta valstybė narė yra vienintelė atsakinga Sąjungai už išipareigojimų, kylančių iš šios teisės, laikymąsi (šiuo klausimu žr. 2012 m. spalio 4 d. Sprendimo *Byankov*, C-249/11, EU:C:2012:608, 64 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2014 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-184/11, EU:C:2014:316, 43 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 74 Kaip savo dublike nurodė Komisija, šis ieškinyš dėl išipareigojimų neįvykdymo grindžiamas ne Nyderlandų Karalystės valdžios institucijų padarytomis klaidomis, bet šios valstybės narės atsakomybe už nuosavų išteklių praradimą dėl to, kad buvo pažeistos (tai nėra ginčijama) 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimų nuostatos, reglamentuojančios Kiurasao ir Arubos valdžios institucijų vykdomą sertifikatų EUR.1 išdavimą.
- 75 Kaip matyti iš EB sutarties 227 straipsnio 3 dalies, siejamos su jos IV priedu (tapusios EB 299 straipsnio 3 dalimi ir EB sutarties II priedu, vėliau – SESV 355 straipsnio 2 dalimi ir II priedu), Kiurasao ir Aruba buvo tarp tame priede išvardytų UŠT, todėl joms taikomas specialus asociacijos režimas, apibrėžtas EB sutarties ketvirtojoje dalyje, kurioje buvo 131–137 straipsniai (tapę EB 182–188 straipsniais, vėliau – SESV 198–204 straipsniais), t. y. režimas, kurio tvarka ir procedūros buvo nustatytos 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimuose, remiantis minėtos sutarties 136 straipsniu (tapusiu EB 187 straipsniu, vėliau – SESV 203 straipsniu).
- 76 Šiomis aplinkybėmis svarbu pabrėžti, kad nors Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog EB sutarties bendrosios nuostatos, t. y. tos, kurių nėra šios sutarties ketvirtojoje dalyje, netaikomos UŠT, jeigu nėra aiškios nuorodos (2014 m. birželio 5 d. Sprendimo *X ir TBG*, C-24/12 ir C-27/12, EU:C:2014:1385, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), Nyderlandų Karalystei inkriminuojamas išipareigojimų neįvykdymas nesusijęs su šioje jurisprudencijoje numatytu atveju. Komisija netvirtina, kad lojalaus bendradarbiavimo principas taikomas Kiurasao ir Arubai, bet teigia, kad pagal šį principą Nyderlandų

Karalystė turi atsakyti už tai, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos sertifikatus EUR.1 išdavė neteisėtai. Kaip priminta šio sprendimo 72 punkte, šis principas taikomas Nyderlandų Karalystei kaip Sąjungos valstybei narei.

77 Atsižvelgiant į šiuos svarstymus, reikia išnagrinėti, pirma, ar Nyderlandų Karalystė, atsižvelgiant į jai kaip valstybei narei pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį tenkančius įsipareigojimus, yra atsakinga Sąjungai už tai, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos išdavė sertifikatus EUR.1 galimai pažeisdamos 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimus, antra, ar pagal šią nuostatą ji privalo kompensuoti dėl to susidariusio galimo Sąjungos nuosavų išteklių praradimo sumą (prireikus pridėjus palūkanas) ir, trečia, jeigu atsakymas būtų teigiamas, ar įsipareigojimų neįvykdymas, kuriuo kaltinama Nyderlandų Karalystė, yra pagrįstas.

– *Dėl Nyderlandų Karalystės atsakomybės už tai, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos sertifikatus EUR.1 išdavė galimai neteisėtai*

78 Komisija tvirtina, kad būtent dėl Kiurasao ir Arubą su Nyderlandų Karalyste siejančių ypatingų santykių ši valstybė narė Sąjungai turi atsakyti už Kiurasao ir Arubos valdžios institucijų veiksmus ir neveikimą, kai jos, pažeisdamos 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimus, išdavė sertifikatus EUR.1.

79 Nyderlandų Karalystė yra tarp valstybių narių, kurios, remiantis EB sutarties 131 straipsnio pirma pastraipa (tapusia EB 182 straipsnio pirma pastraipa, vėliau – SESV 198 straipsnio pirma pastraipa), palaiko „ypatingus santykius“ su UŠT. Pagal šią nuostatą specialaus asociacijos režimo, apibrėžto EB sutarties ketvirtojoje dalyje, taikymas šioms šalims ir teritorijoms šio išdavimo metu buvo grindžiamas šiais ypatingais santykiais.

80 Tokie ypatingi santykiai pasižymi tuo, kad UŠT nėra nepriklausomos valstybės, bet yra valstybės ir teritorijos, kurios priklauso nuo tokios valstybės, kuri, be kita ko, užtikrina jų atstovavimą tarptautiniu lygiu (šiuo klausimu žr. 1979 m. spalio 4 d. Nuomonės 1/78 (*Tarptautinis susitarimas dėl natūralaus kaučiuko*), EU:C:1979:224, 62 punktą ir 1994 m. lapkričio 15 d. Nuomonės 1/94 (*Susitarimai, pridėti prie PPO sutarties*), EU:C:1994:384, 17 punktą).

81 Pagal EB sutarties 131 straipsnį (tapusį EB 182 straipsniu, vėliau – SESV 198 straipsniu) šios Sutarties ketvirtojoje dalyje apibrėžtas specialus asociacijos režimas, kuriuo siekiama skatinti UŠT ekonominę, socialinę ir kultūrinę plėtrą, taikomas tik šalims ir teritorijoms, palaikančioms ypatingus santykius su atitinkama valstybe nare, kuri yra paprašiusi, kad joms būtų taikomas specialus asociacijos režimas. Kalbant konkrečiai apie Kiurasao ir Arubą, kurie įsigaliojant EEB sutarčiai buvo sudėtinė Nyderlandų Antilų dalis, pažymėtina, kad valstybės narės sudarė 1962 m. lapkričio 13 d. Konvenciją 64/533/EEB dėl Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties peržiūros, siekiant taikyti Nyderlandų Antilams specialų asociacijos režimą, apibrėžtą šios Sutarties ketvirtojoje dalyje (OL P 150, 1964, p. 2414).

82 Todėl žodžiai, vartojami, be kita ko, 1991 m. UŠT sprendimo 1 konstatuojamojoje dalyje, 234 straipsnyje ir 235 straipsnio 2 dalyje, taip pat 2001 m. UŠT sprendimo 4 ir 7 straipsniuose, siekiant apibūdinti valstybę narę, „kuriai priklauso“ UŠT, arba valstybę narę, su kuria UŠT „yra susijusios“, yra tarp jų egzistuojančių ypatingų santykių, kaip nurodyta EB sutarties 131 straipsnio pirmoje pastraipoje (tapusioje EB 182 straipsnio pirma pastraipa, vėliau – SESV 198 straipsnio pirma pastraipa), išraiška. Tokį aiškinimą patvirtina 1991 m. UŠT sprendimo 1 straipsnis, siejamas su to sprendimo I priedo 4 punktu, iš kurio matyti, kad Kiurasao ir Aruba yra Nyderlandų Karalystės UŠT.

83 Be to, pagal minėtą specialų asociacijos režimą Kiurasao ir Arubos kilmės prekės, remiantis EB sutarties 133 straipsnio 1 dalimi (tapusia EB 184 straipsnio 1 dalimi, vėliau – SESV 200 straipsnio 1 dalimi), siejama su 1991 m. UŠT sprendimo 101 straipsnio 1 dalimi, 108 straipsnio 1 dalies pirma įtrauka ir II priedu (2001 m. UŠT sprendimo 35 straipsnis ir III priedas), naudojosi privilegijuota prieiga prie vidaus rinkos atleidžiant nuo muitų.

- 84 Taigi sertifikatų EUR.1 išdavimas buvo reglamentuojamas Sąjungos teisės. Iš tiesų pagal 1991 m. UŠT sprendimo II priedo 12 straipsnio 6 dalį (2001 m. UŠT sprendimo III priedo 15 straipsnio 4 dalis), kuri pagal to sprendimo 237 straipsnį buvo taikoma UŠT, šiuos sertifikatus, patvirtinančius šią kilmę, turėjo išduoti UŠT valdžios institucijos. Taigi, kai šios institucijos išdavė tokius sertifikatus, jos privalėjo laikytis 1991 m. UŠT sprendimo II priede (2001 m. UŠT sprendimo III priede) nustatytų reikalavimų.
- 85 Be to, 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimuose numatytos ginčų ar problemų, galinčių kilti šiomis aplinkybėmis, procedūros rodė didelę svarbą, kurią EB sutarties ketvirtojoje dalyje apibrėžtam asociacijos režimui turėjo ypatingi santykiai, kaip jie suprantami pagal EB sutarties 131 straipsnio pirmą pastraipą (tapusią EB 182 straipsnio pirma pastraipa, vėliau – SESV 198 straipsnio pirma pastraipa), tarp atitinkamos UŠT ir valstybės narės, kuriai ji priklausė.
- 86 Ypač reikia atsižvelgti į 1991 m. UŠT sprendimo II priedo 26 straipsnio 7 dalį ir 2001 m. UŠT sprendimo III priedo 34 straipsnį, pagal kuriuos ginčai dėl sertifikatų EUR.1 teisėtumo, kurių tarpusavyje negalėjo išspręsti importuojančios valstybės muitinės įstaigos ir eksportuojančios UŠT muitinės įstaigos, turėjo būti sprendžiami Kilmės komiteto, vėliau – Muitinės kodekso komiteto lygmeniu per procedūrą, kurioje dalyvauja, be kita ko, valstybės narės, kuriai priklausė eksportuojanti UŠT, atstovas, bet ne šios UŠT kompetentingos vietos valdžios institucijos.
- 87 Be to, kalbant apie galimą problemų, galinčių kilti dėl neteisėto sertifikatų EUR.1 išdavimo įgyvendinant partnerystę, numatytą 1991 m. UŠT sprendimo 234 ir 235 straipsniuose (vėliau – 2001 m. UŠT sprendimo 7 straipsnyje), sprendimą, reikia konstatuoti, kad ši partnerystė negalėjo būti grindžiama dvišaliu atitinkamos UŠT ir Komisijos dialogu – reikėjo trišalių konsultacijų, kuriose, be Komisijos, turėjo dalyvauti valstybė narė, kuriai priklausė UŠT, ir jos kompetentingos vietos valdžios institucijos. Pagal 1991 m. UŠT sprendimo 10 straipsnio pirmą pastraipą siekiant užtikrinti, kad būtų paisoma „atitinkamų valstybių narių centrinių valdžios institucijų įgaliojimų“, valstybės narės, kuriai priklauso UŠT, dalyvavimas trišalėse konsultacijose buvo būtinas. 2001 m. UŠT sprendimo 7 straipsnio 1 dalyje panašiai buvo pabrėžta būtinybė atsižvelgti į „atitinkamų valstybių narių institucijų sąrangą“.
- 88 Šiomis aplinkybėmis dėl to, kad egzistuoja ypatingi Nyderlandų Karalystės ir jos UŠT santykiai, kaip jie suprantami pagal EB sutarties 131 straipsnio pirmą pastraipą (tapusią EB 182 straipsnio pirma pastraipa, vėliau – SESV 198 straipsnio pirma pastraipa), gali kilti speciali minėtos valstybės narės atsakomybė Sąjungai, kai šios UŠT valdžios institucijos, pažeisdamos minėtus sprendimus, išduoda sertifikatus EUR.1.
- 89 Vis dėlto Nyderlandų Karalystė nesutinka su tokios atsakomybės buvimu. Pirma, ji teigia, kad, kadangi EB sutartis buvo ratifikuota tik dėl Nyderlandų, pagal jurisprudenciją, suformuotą 1979 m. spalio 4 d. Nuomonėje 1/78 (*Tarptautinis susitarimas dėl natūralaus kaučiuko*) (EU:C:1979:224, 62 punktas), reikia skirti Kiurasao ir Arubą nuo Nyderlandų Karalystės kaip valstybės narės. Antra, Nyderlandų Karalystės teigimu, 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimuose nustatyta administracinio bendradarbiavimo sistema leidžia tiesiogiai kreiptis į šių UŠT valdžios institucijas, todėl Komisija negali jos laikyti atsakinga už šių institucijų veiksmus pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį. Trečia, tokios atsakomybės pripažinimas keltų grėsmę šių UŠT autonomijai ir taip būtų pažeidžiama ESS 4 straipsnio 2 dalis ir Jungtinių Tautų Chartijos 73 straipsnis.
- 90 Dėl pirmojo argumento pažymėtina, kad Teisingumo Teismas ankstesniame punkte minėtos nuomonės 62 punkte iš esmės nusprendė, kad tais atvejais, kai valstybė narė sudaro tarptautinį susitarimą kaip šiai valstybei priklausančios UŠT tarptautinė atstovė, ji veikia ne kaip valstybė narė. Tačiau šis konstatavimas, leidęs Teisingumo Teismui padaryti išvadą, kad toks atstovavimas neturi įtakos „kompetencijos ribų nustatymui Bendrijos viduje“, yra nesvarbus vertinant valstybės narės atsakomybę,

kiek tai susiję su šiai valstybei narei priklausančios UŠT valdžios institucijų pažeidžiant 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimus atliktu sertifikatu EUR.1 išdavimu, kurį reglamentavo UŠT taikytinos Sąjungos teisės normos.

- 91 Dėl Nyderlandų Karalystės antrojo argumento, grindžiamo 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimuose nustatyta administracinio bendradarbiavimo sistema, pažymėtina, kad pagal 1991 m. UŠT sprendimo II priedo 26 straipsnio 6 dalį, vėliau – pagal 2001 m. UŠT sprendimo III priedo 32 straipsnio 8 dalį atitinkamos UŠT institucijos turėjo, be kita ko, atlikti reikiamus tyrimus, kai pirmojo sprendimo II priedo 26 straipsnio 1 dalyje, vėliau – antrojo sprendimo III priedo 32 straipsnio 2 dalyje nurodyta tikrinimo procedūra arba bet kokia kita turima informacija rodė, kad nesilaikoma šių priedų nuostatų. Vis dėlto, viena vertus, tose pačiose nuostatose buvo numatyta, kad Komisija „gali dalyvauti“ tyrimuose, kuriais siekiama atskleisti sertifikatų EUR.1 išdavimą reglamentuojančių nuostatų pažeidimus ir užkirsti jiems kelią, bet jokios pareigos šiuo klausimu jai nebuvo nustatyta. Kita vertus, nors 1991 m. UŠT sprendimo II priedo 26 straipsnio 7 dalyje, vėliau – 2001 m. UŠT sprendimo III priedo 34 straipsnyje buvo nustatyta, kad ginčai dėl tokių tyrimų arba dėl aiškinimo problemų „perduodami“ nagrinėti taikant ginčų sprendimo procedūrą, iš tų pačių nuostatų teksto matyti, kad jos buvo skirtos tik ginčams tarp importuojančios valstybės ir eksportuojančios UŠT ir todėl Komisijai nebuvo taikomos.
- 92 Be to, priešingai, nei teigia Nyderlandų Karalystė, su derinimu, kuris vadinamas „partneryste“, susijusios nuostatos neprieštaruoja ir tam, kad valstybė narė pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį galėtų būti laikoma atsakinga už tai, kad jos UŠT valdžios institucijos neteisėtai išdavė sertifikatus EUR.1. Pagal 1991 m. UŠT sprendimo 234 straipsnį Sąjungos veikla šiuo Komisijos, valstybės narės, kuriai priklausė UŠT, ir jos kompetentingų vietos valdžios institucijų derinimu turi būti grindžiama tik tiek, „kiek įmanoma“. Be to, pagal to sprendimo 235 straipsnio 2 dalį visų pirma atitinkamų UŠT prašymu „gali būti sudarytos“ asociacijos darbo grupės, kad būtų išspręsta bet kokia tarp UŠT ir Sąjungos kilusi problema. 2001 m. UŠT sprendimo 7 straipsnio 3 dalyje panašiai buvo numatyta tik tai, kad kiekvienai UŠT sudarytos partnerystės darbo grupės „gali rinktis“, be kita ko, UŠT prašymu. Taigi, nors nagrinėjamu atveju ši partnerystės procedūra nebuvo taikyta, iš šių nuostatų formuluočių matyti, kad pagal jas toks taikymas yra neprivalomas.
- 93 Trečiajam argumentui, grindžiamam Kiurasao ir Arubos konstitucine autonomija, taip pat negali būti pritarta, nes Nyderlandų Karalystė nepaaiškina, kaip valstybės narės atsakomybė už savo UŠT veiksmus, kuri nesusijusi su šioms teritorijoms 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimais patikėtais uždaviniais, galėtų pažeisti jų autonomiją.
- 94 Dar reikia įvertinti, už kokios rūšies klaidas, kurias UŠT padarė išduodama sertifikatus EUR.1, valstybė narė, kuriai ji priklauso, turi būti laikoma atsakinga.
- 95 Iš ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo matyti, kad valstybės narės turi imtis visų priemonių, galinčių užtikrinti Sąjungos teisės galiojimą ir veiksmingumą (šiuo klausimu žr. 2010 m. spalio 7 d. Sprendimo *Stils Met*, C-382/09, EU:C:2010:596, 44 punktą ir 2017 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Vokietija / Taryba*, C-600/14, EU:C:2017:935, 94 punktą).
- 96 Atsižvelgiant į preferencinį ir išimtinį muitinės režimo, kuris taikytas UŠT kilmės prekėms, pobūdį ir esant sąlygoms, numatytoms EB sutarties 133 straipsnio 1 dalyje (tapusioje EB 184 straipsnio 1 dalimi, vėliau – SESV 200 straipsnio 1 dalimi) ir 1991 m. UŠT sprendimo 101 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su 108 straipsnio 1 dalies pirma įtrauka ir II priedu (2001 m. UŠT sprendimo 35 straipsnis ir III priedas), ankstesniame punkte nurodyta pareiga nagrinėjamu atveju taikoma ypač griežtai. Todėl valstybei narei, kuriai priklauso UŠT, tenkanti atsakomybė Sąjungos atžvilgiu, remiantis ESS 4 straipsnio 3 dalimi, apima bet kokią šios UŠT valdžios institucijų išduodant sertifikatus EUR.1 padarytą klaidą.
- 97 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Nyderlandų Karalystė pagal įsipareigojimus, tenkančius jai kaip valstybei narei pagal EB sutarties 131 straipsnio pirmą pastraipą (tapusią EB 182 straipsnio pirma pastraipa, vėliau – SESV 198 straipsnio pirma pastraipa) ir ESS 4 straipsnio

3 dalį, yra atsakinga Sąjungai už Kiurasao ir Arubos valdžios institucijų atliktą sertifikatų EUR.1 išdavimą galimai pažeidžiant 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimus (pagal analogiją žr. šios dienos Sprendimo *Komisija / Jungtinė Karalystė (Atsakomybė už UŠT veiksmą)*, C-391/17, 95 punktą).

– *Dėl pareigos pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį kompensuoti galimą nuosavų išteklių praradimą*

- 98 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad pagal lojalaus bendradarbiavimo principą valstybės narės privalo panaikinti neteisėtas Sąjungos teisės pažeidimo pasekmes. Todėl valstybių narių valdžios institucijos, įgyvendindamos savo kompetenciją, turi imtis visų reikiamų priemonių šios teisės pažeidimui pašalinti (šiuo klausimu žr. 2007 m. birželio 21 d. Sprendimo *Jonkman ir kt.*, C-231/06–C-233/06, EU:C:2007:373, 37 ir 38 punktus; 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Comune di Corridonia ir kt.*, C-196/16 ir C-197/16, EU:C:2017:589, 35 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2019 m. birželio 27 d. Sprendimo *Belgisch Syndicaat van Chiropraxie ir kt.*, C-597/17, EU:C:2019:544, 54 punktą).
- 99 Kadangi sertifikato EUR.1 išdavimas pažeidžiant 1991 ir 2001 m. UŠT sprendimus, esant Muitinės kodekso 220 straipsnio 2 dalies b punkte ir 239 straipsnyje numatytiems sąlygoms, užkerta kelią atitinkamos importuojančios valstybės narės valdžios institucijoms rinkti muitus, kuriuos jos būtų turėjusios surinkti nesant tokio sertifikato EUR.1, iš to išplaukiantis Sąjungos tradicinių nuosavų išteklių praradimas yra neteisėta Sąjungos teisės pažeidimo pasekmė. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją toks praradimas turi būti kompensuojamas arba kitais nuosavais ištekliais, arba pakoreguojant išlaidas (pagal analogiją žr. 2005 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Komisija / Danija*, C-392/02, EU:C:2005:683, 54 punktą ir 2006 m. spalio 5 d. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-105/02, EU:C:2006:637, 88 punktą).
- 100 Todėl valstybė narė, kuri Sąjungai yra atsakinga už neteisėtą tokio sertifikato išdavimą, pagal lojalaus bendradarbiavimo principą turi imtis visų reikiamų priemonių šiam Sąjungos teisės pažeidimui pašalinti, visų pirma kompensuoti dėl to įvykusį nuosavų išteklių praradimą (pagal analogiją žr. šios dienos Sprendimo *Komisija / Jungtinė Karalystė (Atsakomybė už UŠT veiksmą)*, C-391/17, 98 punktą).
- 101 Konkrečiau kalbant apie tai, ar prie tokio nuosavų išteklių praradimo sumos prireikus turi būti pridedamos palūkanos, pakanka pažymėti, kad vien muitų, kurie negalėjo būti surinkti, sumos kompensavimo nepakanka, kad būtų pašalintos neteisėtos sertifikato EUR.1 išdavimo pasekmės.
- 102 Šio aiškinimo negali paneigti Nyderlandų Karalystės ir Jungtinės Karalystės nurodytas teisinio saugumo principu grindžiamas argumentas, kad tokia pareiga kompensuoti, nesant aiškios nuostatos Sąjungos teisėje šiuo klausimu, negali egzistuoti. Iš tiesų pareiga kompensuoti nuosavų išteklių praradimą dėl neteisėto sertifikatų EUR.1 išdavimo yra tik konkreti iš lojalaus bendradarbiavimo principo išplaukiančios valstybių narių pareigos imtis visų priemonių, būtinų Sąjungos teisės pažeidimui pašalinti ir neteisėtoms jo pasekmėms panaikinti, išraiška. Kaip matyti iš šio sprendimo 98 punkte primintos suformuotos jurisprudencijos, ši pareiga apima visas neteisėtas šios teisės pažeidimo pasekmes, ypač tas, kurios yra finansinės, kaip nagrinėjamos šioje byloje.
- 103 Vis dėlto palūkanos pradedamos skaičiuoti tik nuo tos dienos, kai atitinkamai valstybei narei buvo pateiktas reikalavimas kompensuoti nuosavų išteklių praradimą.
- 104 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad valstybė narė, kuri Sąjungai atsako už jai priklausančios UŠT atliktą neteisėtą sertifikatų EUR.1 išdavimą, pagal lojalaus bendradarbiavimo principą privalo kompensuoti galimą nuosavų išteklių praradimą, jeigu reikia, pridėjus palūkanas.

– Dėl įsipareigojimų neįvykdymo, kuriuo kaltinama

- 105 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad 1997–2000 m. laikotarpiu, taip pat 2002 ir 2003 m. į Nyderlandus ir Vokietiją be muitų buvo importuota prekių su Kiurasao ir Arubos valdžios institucijų išduotais sertifikatais EUR.1.
- 106 Šalys sutaria, kad sertifikatus EUR.1 išdavė minėtos valdžios institucijos, nors aptariamoms prekėms neatitiko reikalavimų, kad galėtų būti laikomos lengvatinės kilmės prekėmis pagal 1991 m. UŠT sprendimo 101 straipsnio 1 dalį ir 2001 m. UŠT sprendimo 35 straipsnio 1 dalį. Taip pat aišku, kad dėl šių nuostatų pažeidimo Sąjunga prarado nuosavų išteklių (importo muitų).
- 107 Tokiomis aplinkybėmis Nyderlandų Karalystė pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį privalo kompensuoti šio nuosavų išteklių praradimo sumą, kaip reikalavo Komisija 2012 m. sausio 27 d. ir gegužės 31 d. raštuose.
- 108 Vis dėlto Nyderlandų Karalystė tvirtina, kad teisinio saugumo ir gero administravimo principai nagrinėjamu atveju draudžia galimybę pripažinti įsipareigojimo kompensuoti šį praradimą neįvykdymą, nes Komisija nepareikalavo tokios kompensacijos per protingą terminą pagal 2014 m. lapkričio 13 d. Sprendime *Nencini / Parlamentas* (C-447/13 P, EU:C:2014:2372, 48 punktą) suformuluotą jurisprudenciją.
- 109 Šiuo klausimu primintina, kad ankstesniame punkte nurodytame sprendime suformuota jurisprudencija susijusi su Reglamento Nr. 1605/2002 įgyvendinimo reglamento 85b straipsniu, kuriame nustatyta, kad Finansinio reglamento 73a straipsnyje nurodytas penkerių metų senaties terminas pradedamas skaičiuoti pasibaigus galutiniam terminui, apie kurį skolininkui pranešama debeto avizoje.
- 110 Minėtame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, jog teisinio saugumo principas reikalauja, kad, jeigu nieko nenumatyta taikytinose teisės normose, atitinkama institucija turėtų pranešti apie tai per protingą terminą, ir paaiškino, kad pranešimo apie debeto avizą terminas turi būti laikomas neprotingu, jeigu šis pranešimas pateikiamas vėliau nei per penkerius metus nuo tada, kai institucija įprastai galėjo pareikalauti skolos (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Nencini / Parlamentas*, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, 48 ir 49 punktus).
- 111 Vis dėlto, nesant reikalo nagrinėti, ar Finansinio reglamento 73a straipsnis ir Reglamento Nr. 1605/2002 įgyvendinimo reglamento 85b straipsnis pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį taikytini pareigai kompensuoti nuosavų išteklių praradimą, kaip antai nagrinėjamai šioje byloje, reikia konstatuoti, kad Komisija bet kuriuo atveju neviršijo penkerių metų termino, kurį praleidus turi būti daroma prielaida, kad pranešimo apie debeto avizą terminas, remiantis ankstesniame punkte minėtame sprendime suformuota jurisprudencija, yra neprotingas. Šalys sutaria, kad Sąjungos nuosavų išteklių praradimas dėl to, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos neteisėtai išdavė sertifikatus EUR.1, tapo galutinis tik 2009 m. Kadangi iki šios datos Komisija negalėjo reikalauti kompensuoti minėto praradimo, reikia manyti, kad tuo metu, kai 2012 m. pareikalavo, kad Nyderlandų Karalystė sumokėtų kompensaciją, ji penkerių metų termino nepažeidė.
- 112 Todėl konstatuotina, kad nekompensuodama nuosavų išteklių, prarastų dėl to, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos pagal 1991 m. UŠT sprendimą, vėliau – pagal 2001 m. UŠT sprendimą neteisėtai išdavė sertifikatus EUR.1, kiek tai susiję su atitinkamai Kiurasao kilmės pieno miltelių ir ryžių importu 1997–2000 m. laikotarpiu ir su Arubos kilmės kruopų ir rupinių importu 2002–2003 m. laikotarpiu, Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 113 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Nyderlandų Karalystės, o ši pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.
- 114 Pagal to paties procedūros reglamento 140 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatyta, kad į bylą įstojusios valstybės narės padengia savo bylinėjimosi išlaidas, Jungtinė Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Nekompensuodama nuosavų išteklių, prarastų dėl to, kad Kiurasao ir Arubos valdžios institucijos pagal 1991 m. liepos 25 d. Tarybos sprendimą 91/482/EEB dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos ekonominės bendrijos asociacijos, vėliau – pagal 2001 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimą 2001/822/EB dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos bendrijos asociacijos neteisėtai išdavė judėjimo sertifikatus EUR.1, kiek tai susiję atitinkamai su Kiurasao kilmės pieno miltelių ir ryžių importu 1997–2000 m. laikotarpiu ir su Arubos kilmės kruopų ir rupinių importu 2002–2003 m. laikotarpiu, Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį.**
- 2. Bylinėjimosi išlaidas padengia Nyderlandų Karalystė.**
- 3. Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.